

5

Ударник

8

Фото Пелмеговлэн.

ТЫБЛУЫН „МЕНШКОВ“-ҢИМА да „СЫР-
ЧК“-ҢИМА БРИГАДАЈАС ОРДЖЫҒОНЫ.
ЛУНГА ЫДЈАС 30-32 км. МОРТ ВЫЛО.

ЖУРНАЛАЫГ

Коми областувса сăветскôй писателъяс сојуз котырлэн жылыы ВКП(б) Коми ОК секретариатлэн шубм	1
Сев. АПП секретариатлэн ассоциация бирбдм жылыы шубм	—
Сăветскôй писателъяс сојуз Войвыв Крайувса оргкомитетлэн шыбдчм	—
Кыпдчныны въл, гырыс моръяс вестôз	2
ІЗЈУР ІВАН—Божевôя пртам оломô партија ЦК-ыс шудмô	4
ІВ. ОСИПОВ—Перестройкалэн моръяс	5
В. СТАВСКІ—Смертьс вымажык	7
В. ЛАТКИН—Вадор йор	11
АКІПЪ ПІ—Кык мър	12
ІЗЈУР ІВАН—Шуд	13

№

8

Апрел 16 - 30

1932-öd

ВО

Сăвет Сојузса узалъс лăз коммунистическôй партија вежкдлм улън воиснъ гыръс вермэнъяс социализм стрăитэмн. Мунô культурнôй революция, кычô кыскôма una миллион ровоçôй да узалъс крестнаас. Петиснъ въл гизъс кадрыяс ровоçôйяс да колхозникъяс пыс. Интеллигенция пыс петм передовôй писателъяс сувтиснъ Сăвет властês активнôя доржынь і лунъс-лун жонъзка вошъэнъ социализм стрăитан пэз.

Матъшм мэд прăилетка, классистом социалистическôй овеество стрăитам. Бздм моръяс сувтанъ сăветскôй литература да искуство возынь. Тажô корô гизъсъясанъ нъшта жонъзка мобилизуйтнъ творческой энергиянъс, нъшта жонъзка рынь социализм стрăитан узас, керташнъ узалъс массакэд, медым шетнъ звылъс ерôхалъс соответствуйтан гизъсъяс.

Но êнија кадô сăветскей литературалэн воçô къртэмсô кутис рандавнъ ваз узалан ногъясъс. Въл обстановкамъ ваз рамкаяс ez кутнъ тужнъ. Колô вали нунъ перестройка, медым паşkаднъ сăветскôй литературалъс узалан базаçô.

Къмьнкô во сайнъ партија вьдпогыс otsавлис лăçадавнъ да жонмэднъ литературалън торја пролетарскôй литературно-художественнôй организацияяс. Êнија кадô најô лоинъ тормозен-лн, на возынь сувтис опасностъ торъянъ социалистическôй стрăителство моръясъс, лоі опасностъ рърнъ крузок кьсô, жърситчэм узалан средствô, социалистическôй стрăителство дор узалъс писателъясъс торжодчан средствô.

Партија неатчд-лн индвџис перестройка колэм въл, но перестройка мунис зев търмьтôма, зев нъçô, нъшта RAPP rukovodstvo вџалис гыръс творческой і политическôй эъвккаяс.

Коми облаштын, KAPP-ын тажô перестройка колэмъс вали торја-лн тэдçана. Узалан база паşkадм моръс KAPP нџам ez вџç, жона вали торжалôма массаъс, узынь вали samotok, askritika ez вџç колана вълн, rukovodstvo вџалис грувôй эъвккаяс (вџлис KAPP-ыс Тима Венас, і s. v.).

VKP(б) СК, сăветскôй литературалъс вьдзък razmax шетэм моръс

да писателъясôs социалистическôй стрăителство моръяс гөгөр жонъзка мобилизуйтэм моръс, суис вьрôднъ ваз литературно-художественнôй организацияяс да êтвтинъ став писателъяс, кодъяс мунънъ Сăвет властъ дор да зилънъ уçаствуйтнъ соцстрăителство, êти сојузô, сăветскôй писателъяс сојузô, медым паşkаднъ најô узалъс базаçô.

Сăветскôй гизъсъяс возынь êни сувтô морô—нъшта жонъзка вклучитчнъ аслам творчествонаос, гизоджаснас социализм стрăитан узô. С-ветскôй гизъс возынь сувтô поçоннôй морô—лăçаднъ сеэм гизоджас, кодъяс ешкô вџлинъ коланаас да гөгөрвоанаас, нъшта жонъзка êдзедиснъ социализм стрăитан уз въл.

Тъскашнъ медвоzza прăилетка-лъс завърсжусей 4-эд воçа планъясô сôдôдан търтэм вoсна соzнанчъс став ваз капиталистическôй колжасъс. Въл индустриалнôй Войвыв вoсна колô тъскашнъ коми гизъсъяс. Став паşkэд соцстрăителство фронт вьвса вермемъяс вълс, вогпромьшленностън, въл стрôкajис, вълн, коллективизациян, социоръжъсам-ударничество вълн і s. v. Колô лертънъ сăветскôй литературасê въллџитэм идеjno-теоретическôй судтааз.

Тажô ставъс вермас лонъ сэмьн сек, кор сăветскôй овеествоноçт кутас активнôя уçаствуйтнъ литературнôй дивизенчън, кор лô буръзка визадм литературнôй вълъяс дора, кор лô пуктма жон тьс вежкд-въл opportunistикэд, „сужгавнъ“ vulgarizatorжакэд, ешç либерализм-кэд да накод миритчъсжакэд, групровеинакэд і s. v., кор лô пуктма писателъяс кôстн бур воспитателнôй уз диалектико-материалистическôй метод вoсна.

Ми çуксалам став коми гизъсъясôs, литературалоктôм да локтъс ровоçôйясôs, колхозникъясôs, ударникъясôs котрџчнъ коммунистическôй партија гөгөр да маркшзм-ленинизм знамъя улън муннъ жонъс вълъс литература магнитостройъяс лăçодэм вoсна тьс въл!

КОМИ ОБЛАСТУВСА СĂВЕТСКÔЙ ПИСАТЕЛЪЯС СОЈУЗЛЭН ОРГКОМИТЕТ.

КОМИ ОБЛАСТУВСА СӨВЕТСКӨЙ ПИСАТЕЛЬСАС СОЮЗ КОТЫРТӨМ ЖЫЛЫГ Б. в Лигр. Ц

ВКП(б) КОМИ ОК СЕКРЕТАРИАТЛӨН ШУӨМ

О.Э 1932 г.

АКТ № 1116

ВКП(б) ЦК апрел 23-өд лунса шуөм серги да Воj-выв краjса сөветскөй писательсас соjуз Оргкомитет обра-шеннөй серги Коми областы лiтературно-художествен-нөй организациjаjасө вужаасы перестройтөм могыс, сө-вет власт платформа вылын суулаыс да социализм стрө-итөмын участуйтны зымыс лiтературнөй вынjас өтүвтөн могыс, лiтератураб пырөм да пырыс робочөй да кол-хочник-ударникjасөс сөветскөй писательсас соjузб кыскөм могыс ВКП(б) ОК-лөн секретариат маj 9-өд лунса 1932-өд воса асыс решеннөй сөтөм куза шуө:

1) Перестройка куза ужөн вескөддыны да писательсас областувса сjезд кемад лөбөдчыны оргбуо пырды орг-анизуйтны Оргкомитет тащөм составы: Осипов (СПШ), Чисталев В. Т., Рочев А. („Коми Комсомол“ газет), Старцев З., Попов Н. П., Лебедев М. Н. да Паршуков (Оргкомитетни журалыс).

Робочөй тройка торjөдны: Паршуков, Старцев З. да Осипов жорjасөс.

2) Оргкомитетлы поручитны куjим лунса срокоң лө-бөдны план ВКП(б) ЦК-лыс лiтературно-художествен-нөй организациjаjасөс перестройтөм жылыс решеннөс да руководашщөй статваjас „Правдаыс“ да сөветскөй писа-тельсас соjуз краjувса Оргкомитетлыс решеннөjасөсө про-работаjтөм могыс. Таjө подув вылын паскөдны тыш

кык фронт выло, —вескыдывв кемеjаскөд, кыз меды-жыд опасносткөд биjа кадын да „шуйгавыс“ песовтыя-жаскөд да накөд мiрiтчыяжаскөд, ердө петкөдны, став оппортунистичексөй бшыбакjасөс КАППI ваз руководство-лыс.

3) Оргкомитетөс обjатитны пырытөтөм-пыр паскөдны сjезд кемад планөвөjа гөтөбитчөм, лiтературно-художест-веннөй организациjаjасын полнөй перестройка обеспечи тө-мөн, төдманвы да кыскыны писательсас соjузб областса лiтературнөй кадрjас.

4) Оргкомитетлы поручитны төдманвы буржык Коми лiтературно-художественнөй произведееннөjас роч кыв выло најөс вужөдөм выло.

5) Писательсас областувса сjезд выло пуктыны сорни: а) лiтературно-художественнөй организациjаjаслөн пе-рестройка да лiтературабны моjас биjа кадын (доклад-чик Култпроп ОК-ыс).

Со докладjас: 1) Ударникjасөс лiтератураб кыс-көм да накөд ужалөм куза моjас. 2) Критикалөн состо-яньнө да вожө выло моjас. (Дока. Оботуров).

б) Сөветскөй писательсас соjузса Оргкомитетлөн отчет-нөй доклад.

в) Оргвопросjас (делегатjасөс да руководашщөй органjасөс бөрjөм).

ГЕВ. АПП СЕКРЕТАРИАТЛӨН АССОЦИАЦИА БЫРӨДӨМ ЖЫЛЫГ ШУӨМ

ВКП(б) ЦК-лөн апрел 23 өд лунса 1932-өд воса шуөмыс лiтературно-художественнөй организациjаjас перестройтөм жылыс кутө жыжыд политичексөй значеннө, таjө организациjаjасыс уж базасө паскөдөмөн лөбөдө став условijөjас художественнөй лiтературабс вылжык шупөдө лептыны, обеспечиваjтө паскыд возможность вы-соко-художественнөй лiтература лөбөдны.

ГЕВ. АПП-лөн секретариат решеннөjа осуждаjтө РАПП секретариатыс перестройкад мелучика кутчыөм i лыддө сjөс, кыз интеллигенциjаыс пролетариатлаң вужөмын пырыс снвjас тырмытөма донjалөм, кодjас лөны социализм стрөитөмын гырыс успехjас вөсна.

РАПП-лөн руководство зик тырмытөма бергөдiс про-летарскөй гыжысжылыс ассоциациjас сөветскөй писател-скөй интеллигенциjалаң чужөмбанөн, ез куж бырөдны

кружковщина, кышө jөршiтчөм, голөй администированнө да паскөдны большевистскөй самокритика.

ГЕВ. АПП-лөн секретариат чолөмалө ВКП(б) ЦК-лыс решеннөс, жавитө асыс организациjасө бырөдө-мөн, став делдөjасөс, сөмсө да изданыөjасөс сөтө сөвет-скөй писательсас Соjуз оргкомитетлы да чуксало АПП-са став шленjасөс, а сiз-жө став сөветскөй писательсасөс да робочөй ударникjасөс, кодjас пырысны i пырөны лiтера-тураб, өтүва ужө, бурмөдны уж i мiтрукжөкжасын, а сiз-жө лөбөданы выл кружөкжасөс, активнөjа нуөдны оло-мө парвijалыс дискриваjасөс, решеннөjа сены отпор лiтературабны классово-чуждөй виланнөjасыс, паскыда паскөдны творчексөй уж да тышкааны лiтературабны магнiтостройjас вөсна.

ГЕВ. АПП-лөн секретариат Гидоренко, Синов, Кошечев.

СӨВЕТСКӨЙ ПИСАТЕЛЬСАС СОЮЗ ВОJВЫВ КРАJУВСА ОРГКОМИТЕТЛӨН ШЫӨДЧӨМ

СССР-са робочөй класслөн да став ужалыс jөзлөн коммунистичексөй парвija вескөдлөм улын классjасөтөм социалистичексөй обществө вөсна тышыс, социализм стрө-итөмын вывти гырыс успехjасыс корбны сөветскөй пи-сательскөй общественностөс мобилизуйтны творчексөй вын-jас социализм стрөитан вывти гырыс моjас оломо пөртөм выло.

Коммунистичексөй парвijaлөн централнөй комитет, 1932-өд воса апрел 23-өд лунса аслап постановлен-нөй художественнөй творчествөны выжыджык размах сөтөм могыс да писательсасө социалистичексөй стрөител-ство моjас гөтөр jонжыка мобилизуйтөм могыс шуiс пе-рестройтны лiтературно-художественнөй организациjаjасөс да өтүвтны став писательсасө, кодjас муөны советвласт дор да зылөны участуйтны социалистичексөй стрөител-ствөны, би соjузб, сөветскөй писательсас соjузб, медым паскөдны базасө најө ужлы.

Таjө историчексөй шуөмыс, кодi петис социализм стрө-итан ужын гырыс успехjасыс да социализм стрөитөм ку-

за вожө выло сулалан гырыс моjасыс, пролетарскөй лiтература кадрjас бидмөмыс да лiтературно-художест-веннөй интеллигенциjа пролетариат дор вужөмыс, кутө вывти вывти гырыс политичексөй значеннө да востө нөчтөд вөвалытөм возможность лiтературнөй творчестваыс вывти выло паскавын да кыпавны марксистско-ленинскөй теор-ija идеjаjас вөстөз.

Лөбөдны воjвыса лiтература, кодi ескөн мед пет-көдлөс не сөмны краjса ужалыс jөзлөс героичексөй ваз кадсө, но i мед отсалөс организуйтны да мобилизуйтны Воjвыв краjувса ужалыс jөзөс индустриалнөй, социали-стичексөй краj вөсна тыш выло, кодi нөш-та на сложнөй воjвыс условijөjасын, көни гыжыс кадрjас ез-на jонмыны.

Таjө могыс пуктө сөветскөй писательсас Соjуз вожө да мjан став общественност вожө бижид ответственност.

Вөр вөсна тыш, вөли техничексөй вөр индустриja вөс-на, вөр продукциjаыс качествөс кылөдөм да бурмөдөм вөсна, бижид лесохимija вөсна, мушпысца озыраун кор-

СМЕРТЫС ВЫНАЖЫК *

Нем жаліттөг чафітө пөдтана жар лун. Мылқјас да оовјас кыптыштөны да візуэтөны шоныд лөз ру вестті. Кістөм шондінс бытгө кыніөма јенеж шөрас. Төв рудөн гежедінік да өдја ышолоалөмыс сотө Косталыс чужөбансө.

Сір турун сора да полын турун сора степнөј межајасті, чорыд, гөча код, сінмө четчана зірдалан туж куза воулаө Коөва.

Сіјө збојдыканын сорнітчалө паныдасыјаскөд, кежалылаө туж выван өсепын ужалыс крестана дөрө.

Норасө ужө інастөм ылаө да Новоросөјјексап пышгөтө јансаөм рөдвужыскөд адыстөм ылаө. Крестана зев дөза пырыс јуасөны сіјөс, вердөны рөшкыд, кос шөбді һанөн да веж гөсөн. І пыр ставнысәлө, сөд тоша дадөлөн мөз-жө, өтө тор жылысө горша јуасөм: „Һынөма на оз кывыс сөдөмыс? Регыд помасас?“ Возө сорнітны крестана полөны да Коөва дүгдө јуасөмыс...

Гөд тоша дадө абу пөрјалөма: быд хуторын емөс комендатјас, крестана сіјө-жө вісталөны. Коөва ылітө өрјөдө оланіјасө.

Коөва кышовтис һемецкөј өікт сәјтө да петіс туж ылаө. Сіјөс вөтөдіс тачанка (телега). ыыл мундіра, зөләтөј поговјаса поручік пунктө вөлі кісө кучерысла пөлпом ылас да томыкк һывбаба Коөва ылаө повзөмөһн візөділіг тырјө кватітис сымыс кісө. Офіцер шенаөө кінас, кучер кулыштө гөдөјө ужјасө. Коөва ышолоыштө, шөкыда бергөдчылысө белогварфејеч ылаө візөдіг мөз.

Камышон да ежөрөн тырөм гөптыс Коөва јуыштіс гудыр ва. Ва вывтө і сьніөдтө шурсәлөны, лебалөны кушөмкө гөдгөм лебачјас, сырчөклян мунөны, но на кык ыждаөсө і сөд уклад мөз југјалан гөһаө.

Веокавлөны туж ылас і мүкөд пөләсө адывлыгтөм лебачјас, кельыд лөз бордјасаным југјалөны. Лебачјас повтөг пукеөны туж ылаө і Коөва муһнөг чік кокувсыс лебөднөм гырыс сон бөкјасті помтөг сәшчөһн заарнө јура куз подсолечнөкјас пөвөс.

Мылқ јылө кајөм мысөгі Коөва воіс хуторө. Кышовтны сөз-һын поз. Зумындык тувчәлөмөһн өјө мунө мед дорө хатаө, корө јуыштны. Он-зіла көзәкајан посвоздын ведрәјасөн трөһөдчөг көстө өграда өдөс гөлек мунө. Коөва төдөһн комендант..

Кучік туга, крукыла воропа казәкөј шашка тасмаас кутчыөмөһн пырө подпрапорщік.

— Көді сөщөмыс? — Көк војсө пакөдөһмөһн скөра чукөтөсө сіјө.

— Казак Ілла Лубөмов, господін подхорунжі!— һужөдчө Коөва. Сөсөа

качалө сымыс мүбө пырыс гөдөһн һумунөмөсө да һөшта гөражыка лөсыщөс:— Чістөјөн лөзіны, господін подхорунжі!

— Документјас емөс?

— Ем господін подхорунжі!

— Коөва зіла сөтө вүшөм воһн-скөј білет.

— Федосіәә мунә. Рөдвужөс корәә— суөа шуалө Коөва.

— Верман мунны!

Коөва һазөһнөк мунө хутор куза, а коқјасыс ыштөмысла, бытгө струна-јас брінјалөны. Зумыд, суркһаөм тушаас сылөн ворөс сөщөм ын, мыј паныдасыө һыз візөдө сы ылаө өһсө лапыттөг, упаны-на візөдәлө бөрсәныс да думнас дөһналө сымыс том пөһномјасө, југыд руд өһнәссө да суныскөд вескыд јөн ветласө.

Бара іјзас костын чуркылын узыштөм бөрын, Коөва мунө шөндө сөртө пыр возө да возө рытывылаө.

Шөндө муртса-на кыпөдчөс јенеж-тас вестыс. бараһн сотө, бытгө асја ыркыдыс өз і вөвыла.

Пәсөкөмыс Коөвалөһн пөсәләмысла ва, һыләмыс шорсәсөн шүчкө чужөм кууәныс. Горш коөмомысла потлаөсө да вөсө вөмдөрыс, дојмөһн өзәлә гөжјөн сотчөм чужөмыс.

Жужыдыкөсө лөһны курыд полын дүкөн ыпјалан балакајас (гурана іһнас). Крутжыкөсө мылқјаслөһн буждан бөкјасыс—каһны на ылаө мука: кәтөһсан да услоәһн.

Мылқјывјасын і мылқјас көстас-балкајасас—шөкыдыкә ва веокавлөны руд, зөв гырыс өз чүкөрјас.

„Тәјө, көһкө, крымскөј тотарәһн кісөһм әудјасыс (өіктјасыс), мөһпәлә Коөва, а думнас бытгө ады-һн көчөһнәкәсыө (местыс-местәб ветлысә-јасыс) оланісө, көсөтөрјасөсө, вөв табунәсәсысө дөһпан көк шыјасөсө.“

Коөва мунө, вічыөмөһнжык візөдө-лылаө мылқјас сәјө: тәтөһн колөһн лөһны жејыдјасыс.

Рытланыс петө сіјө жужыд сон дөрө, оһныс гөгөр өткөда һазмөс, бытгө зөв ыжыд тәстө. Горулас дөһләлө пруд, дорјасыс југјалыштөһны жејыд солончәкөн. Шөһнөд, лөһ сыһөдәс кыләһны ыжәсәлөһн бакөһм шы-јас. Зөв ыжыд ыж стада рудов һәјт шөрөн өәрөдө пруд дөрө.

*) Завөдөһтөмөсө візөд 7-д №-ыс.

І Коөва гөжјөн сотчөм да клеіт-чөһм вөмдөрјасөсө вөстөг тырјө көтөр-тө валаһн.

Увтөг-тыр паныд өукөдчөһны куз гөһна лөк поһнас.

Коөва сувтис, өз мөбө бөдө көрөіг мөз.

Лапкыдык берба куст вужөрыс вөкөвөтис старік, чырыштөсө поһнасө. Повјас бугчылаөіг тырјө да ерәліг тырјө, дыша лөктисны да водөһны старік дөһнө, гөраа лөләләһны кывјасөсө һужөдөһнө.

Коөва поліг тырјө матыөмө. Чабан (ыж вічыс) сулалө бытгө ізію вөһмө мөрт, кјаснас мыжөһма гыры-га ылаө*). Музөм чужөм ылас сылөһн һөбыда лөзәләһны өһнәсыс.

— Бур рыт, батанөј!

— Крөстөс текөд, піөј!— бур өдлә-мөһн шыаөсө чабан.

— Һәһ тор абу-ө, батанөј?— көрө Коөва да старік сөстөм өһнәсысө качалө сіјөс жалөтөһн.

Һөбыда тапөктө старік постолә-нас**) вөж турун вывтө да көс өөј вывтө.

Коөва шөһчөмөһн суөа візөдө старікысө росмөһн піңәкәк увөысө вышы-вајтөм жејыд дөрөһмөс.

— Те, батанөј, абу рөч?

— Абу, ме молдаванһн.

— Молдаванһн!— радејөтөһм пырыс бөрсәныс шуө Коөва.

— Мунәһн пруд дорәс! Кутам уж-һәјтны!..

Һәјтө матыөтчөһны пруд дөрө да пукеөһны руд пәһтәјасә пәләһна ылаө. Чабан візөм пырыс шөрәлә һәһ да шөг (гөс). Коөва шыг дүмөс һылаәліг тыр, горш өһмөһн візөдө сіјө кјас бөрсә, вісталө асыс вөләләһм торсө: уж өз суө, рөдвуж воһн..

— Гоһышт!

І Коөва өөјө вічыөдөһнө, медһн сөкө старікөсө һө уздөһн. Сөсөә јүө веөкыда гөһөыс гебјөсө да лагуша улөһөсө гудыр, шөһнөд вәсө—сөщөм ыһн өз ыркөд һә пәләд.

— Кытөһнө буржык Федосіәәс мунны?

— Со тужыс, гөра сәјас. Качаны өікт пыр!— шуө чабан, сөсөә ләһтыштөм бөрын сөдгө:— А буржык лөас

*) Гырыга—крукыла пома ыж куталан куз бөд.

**) Постоләс—сетчөс, көтө стага, кү-чөк көмкөт.

Кылатым жу вылын кер кылдыыяс мездёны поромитчём вёр

муны балкаясод морелан, а сети берег пёльоныс. Качаныас лыдтём-щёттём војска, казакјас.

„Заводитчө“!—мөвпалө Кооста. Сө-лөмыс јөктө цөкыдыжка да чорыдыжка.

— Но, аттө, батөј! Блын-ө-нө Феодосјабыз?

— Верст меламын.

— Аттө, паөбө, батөј!

Кооста видчысөм пырысө виэдөлө ералан понјас вылө, муно пруд дорысө, мылк вывсан виэдөлө бергөдчываөмөн. Гирлыга вылас мызгырчөмөн чабан із моз сулалө, баксөны ыжјас, сон паста кокнидика водө гөрдөв-дзөв ру-код рөмыд.

Качаны сикт шыбытчөма паекыд назмөс гөра бөкө. Гөра бөк паста-ыс да кусан рытја кыасыс Коосталы друг шустөм лоі.

„Гашкө, збыл, буржык балкаясөд кышдовтны-да?—јутыитө сылы јурас мөвп.—Ог! Колө муны!“

Сјө мырдөн моз муно өиктлан, зик мырдөн моз муно і поло, мед ескө выл опасностјас ез лоны.

Сикт сајын кымөрдөн качөдчө бус.

„Мөсјас, көнкө—мөвпалө Кооста. Но бус пулкырасөмөн петө өикт сајө, волсасө туж весттө.“

— Муноны! Војска!

Сјө котөрдөн кајө бијаіз гөратор вылө. Качаны—километр сајын кымын—быттө ки пыдөсын кулө. Паскыд улчө кузаныс өөд сулалө вөла војска. Веекыдладор бөксаныс пырөны торја частјасыс да нужөдчөны колоннабө. Колоннаыслөн нырыс (мед-водза вөјјасыс) ылын-нын, сикт сајын кыпөдөны гөрдөват бус.

Чашкөдөм пельыс Коосталөн кылө

марш ворсөм.

— Муноны! Муноны!—дөжналө Кооста, Качанылан гырыса вөсалаг тырји.—Мыјла-нө вој улө? Гөгөрована—мед озкык качавны муномыс!

Кодыр сјө термасөг тырји, кашкөмөн воис өиктө, зикө-нын рөмдөс (лун вылын зев өдјө рөмдө). Сикт мөдар поманыс, туж вылас кылөны телега шыјас.

„Тажө артылерја, — мајшасө Кооста,—кытчө-нө најө мөдөсны?“

Тарөдчөм туж вылын оз лант. „Обозјас мөдөсны. Но кытчө-нө тајө? (фесант-кө *) ескө Кубанлан, мөдарө колө муны! Сјэкө Перекоп-лан.—Тыдалө мијан вылө доктөны!“—шоговат пырыс мөвпалө Кооста.

Быттө көзыд ваөн кистөны, зывөка пыркмуни пөсалам дон вёр-јајнас Кооста.

„Но, сјэкө меным колө муныи сжанкојт! Виэдөла кушөм частјас нөшта мунисны!“

Качаны өикт быттө кулөма. Ограда өзөсјас ставыс пөдсаөсө. Нөвөи-хатагын оз чузвиз битор. Ограда саяјсаныс ералөмөн колөдөны Коостабөс понјас.

„Старөстабөс корса. Буржык лоас!“ Кооста зоргө виэдөбө јөжов хатајас вылө, кывзө ылысман шыјасөсө, видө аесө.

„А миј-нө ме сулаа?“

Назөнык муно сјө заборјас пөлөн. Вөө гурјыв вөсса завор дөрө. Јорас жыда өөдөтөм керкалөн јөрышыс. Ошындөс југвизө би. Но сөшөм пемыд—би југөрыс өишө возас-жө і ори.

*) фесант—ва тужөн вөјөм војска.

Ошындөс кылө кызыныка ызгөм, быттө зизгө зев жыкыд лөз. Коосталы өөдөмөс јижмөн кылө нывлөн вөсныди-ка да јос гөлөс. Сјө дыр кывзысө, зизгөм оз лант, Оз лант-і нор гөлөс.

Ералө пон. Кооста сувтө завор дорас.

— Көдө сөшөмыс?—Чукөстө ныв-бабалөн гөра гөлөс.

— Старөста господөнос меным колө!—Небыда шыасө Кооста. Зизгөм і сылөм орө.

— А, но, лок татчө! Шел!—Чирыштө понјөс нывбаба.

— Мыј теныд, старөстабөс?—Скөр пырысө јуалө кылчө вывсаныс јөжыд ковтаа, жыкыд тушаа нывбаба, і Кооста гөлөс сөрфыс кылө, кушөм сјө јон да паскыд нөлөмјаса. Бија өши нөдыс мытчысө лөз јурөи, повчөм-чужөма зөланөк нывка.

— Мыј сновтин?—Локыс гөрөдө нывбаба.—Гудрав јөвтө!

Ныв вошө. Бара зизгө сепаратор.

„Тыдалө старөста гөтыр“, думыщтө Кооста да кызи мыј вермө норжыка шубө:

— Ме беженеч-казак, узны ескө меным.

— Старөста абу гортын! Видчыслы сені!

— Понјасыд оз пурны?—Нөшта норажыка јуалө Кооста.

— Но пыр-инө хатаас!—Небөзыштөмөн шубө сјө, сөсса друг кватөчө.—Гашкө тенад өружјө ем. Ме тенө шөба.

Терыба маалө Коостабөс, сөсса возылас пырө керкабө.

— Пукомь сөтчө!

— Кооста кывзөм пырысө пуколө өишө дорса лабөчө. Нывка вөмсө паекөдыштөмөн виэдөбө сјөсө, старөста гөтыр варыш моз уөкөдчө ныв вылө.

— Бара вомтө паскөдөин, естерво!

Кооста өззылө скөрмөмысла да бергөдчө мөдарө. Оні талы, тајө јөрмөм нывыс нинөмөм оз поз отсавны, слугаалө, тыдалө. „Правда да Кривда“ төд вылас уөс сылы, војенком сфетөвлөн мојккырыс, өдөмыс бысөдөн жалысла посөвиө. „Видчысышт, Правда! Рөгыд ми кривдаөсө паевартам! Ставнас! Милөттөгө!“

Зырөдөбө-пырө өскыд, жыкыд тушаа старөста. Сивөј усјасыс сылөн ласөвиөны увлан.

Локыс виэдөбө Кооста вылө.

— Мыј јешшө?

— Беженеч-казак. Узны!

— Овијасөс, слава богу, колөдөи, мөдјас суйөбөны!—ропкө старөста.—Водан со, естчө!—дөзөмө пырыс тувкөдө чуннас пелөсалан, куш жо-жас.

— Вот і бур! Аттө!—Кооста вөс-лалө пелөсөз, сөсса бергөдчө:

— Документјасөс менчым бөсөтјө асыввозөзыс!

Староста гөтыр боотө да зөбө бумгасө шынасөм најт јенжамјас.

Косца пукоб жождө.

— Мунысы војскаыд, господін староста?—јуалө сјјө чөшкөдчөмөн.

— Әтүрјәја ставнас муни!—чүшкылтчөмөн бронто староста.—Оңи лазарет коті тачтө. Міјан комендант өңи сөтүб муни.

— Сјјө тіјанын олдө?

— да.

„Асывнас комендант казавтөч коло весасын“, мөвпалө Косца.

— Кызү-нө ме өңи ескө частөс вөтөдә?—төжыошө шөгөб Косца.

— Шут тіјанөс төдө! Владіславов-калян бытөө муныси!

„Сізкө, Перекопө, сізкө, Сжанкојө муны коло“, мајсаөм пырыс мөвпалө Косца.

— Господін староста! Ме асывнас кыа петігөн муна. Туј вылө мөнын наитор оз вычышт?

— І сіз ставсө нащкыси!—локыо равөстө староста гөтыр.

— Ме-өд тіјанын мынта!—Косца перјө гимназөрка зөпсыс важ, сарскөј кабала деңга топыас да шөңдө ас думнас, староста гөтыр өдд өінјаснас горша јүнгөтөм вылө.

„А естөмі војкас думажтөны вөлі, кодыр зікөс өбм оз ло!“—Косцалы төд вылас өсны Азовскөј берөгін варгыс красноармејечас да дрөг-муні.

Староста гөтыр нумјалөмөн меліа шуө:

— Те, гашкө, шыг, гашкө сојны колыштө? Пырыс-пыр кутам ужнайт-ны!

— Гос вај, Гапа! — небыджыка бронто староста. Нывка уокдөчө, көмтөм кок пыдөснас шлөпајтј тырјі, посөвөб.

Пызан сарјн лөкө узил. Косца ещөсы петөма, намралө нан, гөс, рыс, лөкыө чүмвөчө, мед ескө оз онмөс.

— Гашкө, Семіколодеңнөјын тіјан сүвтасын!—вөсталө староста,—Сені војскаыд уна. І вөлі і пода. Ахманајын не сөмын аулјасас, мо і важ поціціјас вылас чөмланкајасын быдлаын пода војска!

Косца јурнас довжытшө: „да, да. Тајө колө төдвын боотны. Ахманај. Семіколодеңнөј“.

Ун локтөм бырөдө думјас.

— Волсав сылы!—шуө староста.

— Мыј? Нынөм! — пыркытчыштө Косца, ачыс зікөс лөммөма шоңыд-сы да сојыштөмөс.

Староста гөтыр өтсалө слугаысөды волсавны жождө паө.

Косца, небыдјика ружытшөмөн портчө да нуждөдө музөм коқјасөд, а јурсы сылөн уә-нөм.

Југдан дор сјјө сөмдө оорні шыө. Зөв-на окота унмөвөштылыны, став

јайыс вөсө. Но колө-өд муны. Мыј тајө сені староста гөтырыс рөзөртчө.

— Мөнын мамө шөктіс өбм важны!—вөсөнідік гөлөсөн дорысө Гапка.

— Пырыс-пыр!—герсткө староста гөтыр. Сөсөа горра арталө;

— Пөкрөвсаң пөкрөвчө нөламын шајт. Оңи јуң төлыс, мыј дон те ужалін, те ордын өөмыд жыңөныс нын уна. На вөт боот дас шајт да і пом.

Косца четчыштө, бытөө сјјөс кучкысы.

— Садмін!—лөбөзітө кыз јаја старөвөка.—А ме теңыд јокмыл лөбөшты, і гөс, і колк, і документө боот.

Косца кыш шугө өетө сылы кык даса, боотө јокмыл да документ.

— Гапка, коллөд дадөсө!—горөдө староста гөтыр.

— Кор вөсөкалян, пыр міјанө шөйтчынытө.

Нывка панөвтө, вөстө өграда өзөс. Көсөвалөн өблөмыс дрөгмуно, Гапка быгыд, лөзоват чужөмвылө вөзөдіг. Ыкыд да сөтыштана серпасө бтлаөсө шөгөвалөн мојкывырјыс, тајө батрачкаыс, төрытја мунан војска да раңытчөм дыроа козөсөм шыс.

— Відчышты, донаөј! Мі регыд локтам татчө!—нырөс друк кыкыштөмөн, Косца суыштө нывкылы царскөј даса да мөдөдчө.

4

Косца муно Сжанкојлян, збоја пыравлө хуторја ө да татарскөј аулјасө.

Рытыв-лунын лөзөдөны жуждыд гөрајас. Аулјасын Косца вылө міча, сөра, куә чышјанјас уөсаң чожа вөзөдывлөныс сім тотаркајаслөн лөм тус өінјасыс. Пөлыс, терыб кока тотара піјан аул помөдөс горзөмөн коллөдөсны сјјөс.

Пыр шөкмыджыка јырыштө Косцалы өблөмсө төждысөм. Јөждјаслөн частјасыс абуөс. Но абу-на коөмөмаөс шөйтчаніјасас вөв кујөд чөкөрјасыс, абу-на быгалөмаөс вөв коқјасын кодіөм гуранјасыс. Төв абу-на разөдөма коөвор мөстајасыс пө-јімсө. Кубанскөј мөд дөвөрја сөмына мунома. Аул улмајас, прөөкөјас, бытөө піскөін вөсөмаөс—ставыс подков туј.

„І вөвјанысө дорөмаөс“, пасјө Косца да дрөүрјөјасас нуан төлөгөа гөтмјас тујас вөзөдө.

Бытөө јөймөма шоңдыс, өзјымөнја сөтө. Нүз јун тушасыс Косцалөн өінмөзыс тырөма музөд. Нүрс кысқома шахмат пөв сөра гөжлалөм банбокјасөс. Защпцітнөј гимназөрка кың увјасөд јөждысөныс сөјөма сола ны-

лөмыс. Первөј јунјасас ыштөдлан міча ердјас, мылкјас, хуторјас да аулјас мустөммісны. Орјавлытөг ән-гө пөлјасөс жаворонөкјаслөн сылөм да чіркјаслөн чіркөм.

Мылк сарјн јүгвөдө шөсөсө туј, Косца ас төдөлтөгыс өдөдөдө вөоков-јасөд. Тујыс мылкјас көсттө мыкылытшөтмөн петкөдө шылыд ерда інө.

Косца кыңмылө мөста выдас вөв коктујјас, төлөгөа тујјас вөждөдөн көжөны шөсөсөлән, оз војывылан, Сжанкојлян, а лунвыылан.

„Мыјла-нө лунвыылан? Кытчө?“

Карта сөрү-кө сені көртүтј туј вөжјас вөжалөны і Сімферопөлән, Керчлән і Феодосіјалән.

„Ег-кө ескө некытчө көжалы, урчөтөм тујөд-кө пыр лөкті, і ме ескө важн-нн сені вөлі! Кул пөрадыл Енды! Сорөно вөтөдә. Сөмын колө шөйтчыны..“

Сјјө петө шөсөсө вылө да пукоб чуркја інө. Назөбөкөн портчө сапөг-јасөд. Нырас вачкө шөгөдана нөл-чөсөм дук. Көк чуңјасас і көк бөрлө-јасас дојмөм лөзоват вөболјас. Косца скөрмөмөн довкөдлө јурнас, намөд помнас небыдјика чышкалө лөзов-јөждысө лапыд коқјасөс.

Вөлсалө намөдјасөд, вөдө ганч, коқјасөд пізөсөсөдыс кыснытшөт да доја көк чуңјасөс лөгөдө.

Ојбырасан музөм өінјас вөзса гөвкјалө-вөстымаөс пыдөсөтөм јенөк-лөн лөзөббыс.

— Оңи ескө купәтчыны!—ышлов-чө сјјө, пөбнас өблөм гимназөрка-сө морөс берөдыс лептыштө тырјі.

Лөзөббыс өдөдөдө, тајө му-нн. Подков тујјасыс да төлөгөа тујјасыс бытөө піскө сөра. Чөма дырјыс, чөри кыјөм бөрјасын, тазі-жө вөлі Косца өінвозын кажітчас рытја лөң ва вылын вугыр табјылсөн зөвкјалөм да суналөм.

Косца бытөө сурс вөзө.

— Колө муны! Колө муны!—өбжналө сјјө, а четчыны некызі оз вермы.

Көркө не көркө өдва кыкчө нещыштө му берөдыс өвінечкөд сөкыд јурсө, көмасө.

Көсөмөн чорыд намөдјасыс зөскө-дөныс гадјасө. Косца муно, сапөг-јасөд пыцлаң талалөмөн—таңи өз-жөк дојмы.

Төв ру бі-мөз вачкө нырвөмад чөборөч пөлың турун сама курыд нөдө, макоф јумөс нөрө дукөн. Туј пөдөныс гыа в-мөз вөбө куә јікәді.

Вывтј југыд шоңдыс дојмымөн јөрө өінјасө. Тушасыс бытөө ставнас лөс мунома. Быд чурк јылө кыскө шөйтчыны.

— Но ог-жө ннн бара,—ропкө Косца,—шөйтча-кө бара куш кокту-јас вөа.

Вужөрыс Косцалөн бока выв-нн

усо да пыр отаро лозодо да нужало, ачыс Косва шывкобдо—воалало пюосо чышкалиг тырја да овто кыкко друк уысо давадо.

Корттү тувез отлаасан ине сий воо рытлар. Медборја чурк жывоаныс дыр вибодо шына, журган оон. Тутсоны станция вылын релсас куза шивкјалан паровозјас. Чугун кодо обд трубајасдыс жежыда пуркитло пашкыра ру. Вагонјас јитом инјасоыс кылдо гошкым да зингом. Тујјасыс тырмоабс платформајасин да теплушкајасин. Сонын депо корпусса ыжыд обд кругжын динын рудодо, бытто мусаы течом бронепоезд.

Вокзал дорса площада вылас да сиктса голынык улчјас вылын (бөик пу выјон сикт кодас абу) жуо рудов-вижов јоз чукоб, но вокзал перроныс *) куш: сонын откөн-откөн отаро да модаро жозоны часовојјас.

— Тајо-во јешшо мыј ташомыс?—нынөм гогорвоитог зугласо Косва.

Керкајас сајоан уокдочо да бус лептиг тыр туј кузаныс тырыса рөдто вола чукоб. Казакјас неуна војо норыштчөмөн, суалаоны отременајас вылас, бытто зикко тувјоабмабс корттүвјасин. Содо кубанкајаснаныс **) бытто кывтоны рытја лозобдыс Ови вылын да мод вылын лозон озјышталоны винтовка стволјасыс, јурјалоны шашкајаслон мичөдөм воропјасыс.

„Сивичјанысо вөтөдоны!“ Косва вибодо корпусон жынјон мында војо. Обдбтыс гнебдој ноо чалдо кос кока уж вылын верөмабс. Туј вежө воитон сий веокдодо вөво веокыдыв да ачыс зев лөдына веокыдыв-жө дорөвтө, вөво сувтөдлыитог отсалс мылы бергөдчыны.

„Мыјла-но налы Феодосјялааныс?“ отаро јонжыка зуглаб Косва.

Муно посолоклан.

Медса поланайн — со тајо, ерда иныс. Сети ставон сјис адзаныс. Ставыс, мыј оидз вөли—и вужомыс, и татчөз локтомыс, ставыс нинөм, тајо километр жыныс буса туј кузаныс муно динын.

Скөрмөм, повөдом да шумитыс јозон тырым улчаб воом мыте, Косва пыдымаң ышловөд.

Јзыс тојлааг тырјо шөјтоны туј кузаныс. Пукалоны да кулоны хата бердјасын да пошдс бердјасын. Сетчө-жө пукалөмабс заштитнөј вешчөвөј мешөкјассо горечјасыс мича сера курд жинјас, чөмоданјас, баулјас. ***)

Килчө дорө летчыөдөм пукало зор старука, клянчичаасан жеб оинјас војас зоран кинас кутө черепака кы-

*) Перрон — площада, поезид сувтан ин вокзал динын.

**) Кубанкајас—гона шапкајас.

***) Баул — шыгыра света тујын новодолан јашшк.

Иван чомјаин кавишшө.

шыо вөчөм кыца лорнет *). Сукар сера заграничнөј чышјансө лөбөдыштг тырји, сы динын зилө-отсабө томиник мича нывбаба, зумыд јаја тушасо сылыс суркныштөма важнык плачтө.

Косва зыроо площадафлаң. Вокзал кылчө динти јөзсө бөрынтиг тыр ветлөдлоны часовојјас.

— Регым-нин лөзасын сетчө мимјя?—обдас шуо Косва, ачыс еокко гогорвоо, мыј тајо зытлаасан јөзсө вокзал вылас вөтлабмабө-нин.

— Шөгмытөм тор! Кык ешелонна сомыл мунис, а пассажирјасөс кузлуи мучитөны!—Косвалаң копиртчышталөмөн шыасө баринкод,гыры нывромјаса, лмызальштөм лөзја оинјаса, гогрөс шөкаа да ојбөстөм небид лөбја војеннөј паскөма мужчина.

— Он-ө нөб несесер ***) јанды-сөмөн вөшкөдө сийө виж кучик јашшкитор выло.

— Аттө ог вермы!—кијассо шөвгөдыштө Косва да площада поманоныс адзө торгөдчан пелјаса, жу-жө оедлөјаса казакчө вөвјасө да похөдчө наан. Сим чужөма, читкыла обд усјаса, вјоват төлаалөм бешмета ***) кубанеч, оедлө бердас летчышытөмөн дөзмөм,шырыө вибодо олөмакод-нын паскын морөса јорт вылас. А сийө вөшкөдчөмөн усјасө

лөтөдө—зоң топлас кабала деңгала лөдөдө.

— Правильно? Правильно?—термөд-лө сјис морөс тыр крестјаса да металјаса лөк поручик, кияс кутө нөбөм торсө—јокмы, а сетгыс тыдыштө шөвк-код кельид лөз ној.

Косва терыба суыштитис том казак динас да гуөбөк јуалө:

— Кытыс өни сивичјасө короны?

Косва кажал сийө погонјастөм пельомјас выло шөңөм пырыс сылыс вибөдөмсө да пелас вөшкөдө сылыс: — Бабакөд зугөыл, кол... Уволө нөтөллөј бөлетөј абу... Штабыс ме.

— А ми ординаречјас! *)—ыжыдө пукоом пырыс шыасө казак.—Карын ми кутам пароход выло грузитчыны. Лоас теныд подон тапиктыны!

Табак көшөмсө рафөмөн, кунсөд-лөм вөсныкык кабалаыс коөшитө сийө чигарка тыр да китыштө шыдө-са-код виж махорка-табак. Косва кажал кабала вывыс печатнөј буквајас, терыба кыскө асыс контробанднөј рыжөј табак тыра көрөбкасө.

— Гөсөтчөд махорканад, а ме тө нөбөмыд табакө!—лөсөтчөм пырыс шуо Косва. Нөјө вежөоны табакнаныс.

Тиралан чунпомјаснас Косва пөккөдө мист.

„Приказ № 4...“ оин вылас уөоны гырыс шыпасјас. Став ебөссө, став олөмсө оинјасас чукобгөтөмөн, Косвала вибөдлас өтчыднөј нулыштө:

*) Ординареч—нашалык динын кесјасыс.

К Ы К М І Р

Став капитал мiрбс
 голатi шыгыртiс
 крiзiслбн кi.
 Капиталистiас быдлаын
 пблтбны был воiна
 бзjбдан бi.
 Крiзiслбн паскалбм
 нажабс дурмбдб,
 колмбдб jр.—
 Господствомс путкылтчб,
 кутчыоныс жекытыс
 вороп оз оур.
 Тбрыт со фабрикыс
 сiренабн гораа
 чукасиб тан.
 А талун... Озбсас бшбма,
 жыжанбн бронвибб
 ыжыд томан...
 Тбрыт заводiасас
 здук жежбб ез лбны
 металлбн звбн.
 А талун... Став корпусис
 шынастбг сулаб,
 зунгыртбм, лбн...
 Тбрыт став шахтаас
 лббодкаiас ылыси,
 лептисны шом.
 А талун... дурбма лолавны,
 горт пбвбн тупкыбм
 шахталбн вом...
 Тбрыт став пбртын
 морскбй паракодiаслбн
 збылыс авраа.
 А талун... Зунгыртбм ставыс,
 сбмын чин ызжалб
 Сарiзбн вал...
 Тбрыт став олбмнас
 звонкбй долларбн
 бескбдiс банк.
 А талун... Пшiк колi
 звонкбй долларiасыс,
 кассаяс жан!
 Тбрыт миллиардiаснас Крейгер
 став мiрыскбд
 кыпбдiс ббй.
 А талун... Гбсвiнiча шбрын
 револьвер, записка да
 Крейгерлбн шбй...
 Тбрыт—заводын роббчбй,
 семiасб вердыштны
 жептас ем грбш.
 А талун... Улыча корыс,
 дырб оз асбб
 петлаб бш?
 Крiзiслбн бтнас-б
 шыбытбм улiчб,
 кыз ковтбм пон?
 Капиталистiаскбй мiрын
 безработибй роббчбй

неламын миллион!
 Став капитал мiрбс
 голатi шыгыртiс
 крiзiслбн кi,
 Капиталистiас быдлаын
 пблтбны был воiна
 бзjбдан бi...
 Виббдлы, етjб заводлы
 крiзiс ез инмы,
 паокалис пыр,—
 Корпусiас содталiс,
 Станокiас выммбдiс,
 ужыс оз быр.
 Прессiас, моторiас сен
 шбйтчбгсб оз тбдны
 оз орлызык,
 Оджассб содтбны,
 тбрыт-кб бвiкбс—
 талун мед—кык!
 Таjб заводiаслы
 зорзавны шбктб
 талунiа кад,
 Конвейерын смерт чужб,—
 крiзiсбс небчбдны
 лезбны пушка, снарад.
 Был ногбн шбравны
 муысылыс чужбмсб—
 —со мыjла лечтбны пурт!
 Ез ешса-бд та помыс
 миллиардiасбб жептаныс
 став банкiрiасыс курт!
 Талунiа лун жежбб
 был воiна грымшыыс
 торjачин зенбдб пел,
 Ставбн мi кылаамб—
 снарадiасбн пазббны
 Усун, Шанхай да Чапей!
 Китаj гбгбр панбб
 империалистiаслбн ас костас
 вбвлытбм ббй,
 Таjб пыр зилбны
 бтвылыс пекбдны
 крiзiслыс доj.
 Китаjса пролетарij!
 Мездысан гбрд знамiа
 облбмсан кут!
 Бтувiа фронтбн
 Советскбй Китаj вбсна
 тышкасны сувт!
 Ставмуывысa хишникiас
 чепiысa понiасбн
 кокнаныс кодjбны му,
 Роббчбй бвиженбблы
 бтмоса быдлаын
 заптбны гу!
 Горыакiас, шахторiас,
 металистiас, докерiас!
 Капитализмбс чiрежыс jонтб!

Сталибй колоннабн,
 ставмуывысa пролетарijiас
 суртчбй гбрд фронтб!
 Мi падjавтбг тбдамб
 империалистiаслыс
 jурбныс дум.
 Тбдамб, мыj вбсна
 СССР гбгбр медбсбб
 кывалб шум.
 Мiжан провал былбб
 возтi-кб кутисны
 надеjа дыр,
 Бни успехiасным
 нажалы сiнманыс
 сущбны пыр.
 Сбмын-бд мiжанын
 миллионiаслбн вбла
 стрбйтб был оласног,
 Сбмын бд мiжанын
 важббонаж бирбббм
 крiзiсыс шог!
 Сбмын-бд мiжанын
 вермбны чужны
 Кузьнецк, Днепрострой,
 Сбмын-бд мiжанын
 повбдiмб котыртын
 классiастбм стрбй!
 Нбекыгi му вылас оз вермы
 овны да сбвмыны
 кык пблбс мiр.
 Лббб пбдтасын мiжанбс,
 лббб-нб наjббс
 вермамб мi!
 Китаj да Манжурijа
 мi вылаб укбдчiг
 палы плацдарм.
 Со мыjбн асыввыс
 гбрдбсбб разбб
 муывыс жандарм!
 Пролетарij Советскбй Соjузын
 те пороктб ас бердад
 косбнджк кут!
 Ковмаскб, нбжмастбг
 винтовкабн стрбйб
 ударникбн сувт!
 Талунiа знамiа
 мiжанлы колб
 вiт вбса план!
 Ковмас-кб сувтын
 винтовкабн стрбйб,—
 jесб, капитан!
 Секи, ударнбй бригада,
 топыда кiад
 винтовкатб босе!
 Тенад завод вбсна
 империалистiасыд
 пависны коо.

Віот Ізжур Іванліні

1

Ставис тајо заводітчіс колхозса собраннѣ вылын...

Ізэ мышјас сајын пукаліс Мігіпер гѳтыр, кывзіс мѳ мукѳ сорнітѳны. Нїнѳм ез відчіс, а друт:

—Кыдјуроа Опрѳѳїнна!—кыліс пызандорсан.

Ез шыас Опрѳѳѳ, чѳгітс—ыла-ліны.

—Кыдјуроа Опрѳѳїнна?—јуалс мѳдыс јуралыс. Сїнјассѳ кутіс нов-лѳдыны јѳз прѳштї. Сїн бѳреаыс і јурис вѳтылѳѳ.

—Мїгіпер гѳтыр!—горѳдіс возы-сан Кладук.

„Менѳ?“—быдсѳн повчіс Опрѳѳѳ. Кѳсїс јѳз мышјас сајѳ сајѳдыны да індісны:

—Тонѳ тај пач дорас...

—Кыдјуроа Опрѳѳїнна! Те лоан скѳвїчаѳн,—вѳлітї јуралыслѳн сїн-јасыс воїсны Опрѳѳѳ вылѳ, пырїсны пышкѳ, гудыртїсны сѳлѳмсѳ. Јуралыслѳн сїнјасыс мелї, і чуждыс нумјалѳ, а повчѳдісны Опрѳѳѳѳ. Нїнѳм ез вермы шуны:

—Ме... ог...

—Нїнѳм, отсалам. Производственѳј совещаннѳ тенѳ індіс.

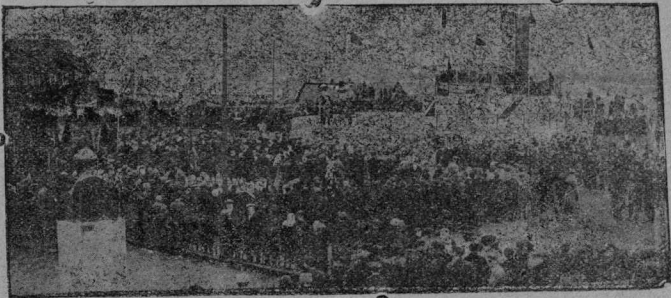
Тај Мігіпер гѳтыр колхозса собраннѣ вылын бѳр пѳрї Кыдјуроа Опрѳѳїннаѳ.

Комын нѳл во-нын одѳ Опрѳѳѳ шондї улын. дассїсім вѳсѳ Опрѳѳїннаѳн, а мѳд дассїсімсѳ Мігіпер гѳтырѳн. Кымыныс-кѳ ештыліс-нїн шуны:

—Шонјанѳј! Коркѳ шудыс меным волас оз-а?

Комын нѳлыс волїс тѳв, комын нѳл гѳжѳм муніс Опрѳѳѳ сїн возын, а Опрѳѳѳлы шуд ез вѳј. Кажїтѳѳ, вѳыс вѳѳ сылѳн шудыс ылымсѳ, некѳн весїг оз тыдав, дај ез тыдовт-чыв. Ныв дѳрї олігѳн верѳс сајѳ мунѳм надеја оѳлѳм сѳтїс, а верѳс сајѳ мунѳм бѳрын і тајѳ надеја ез лѳ. Вошї, бытѳѳ ваѳ шыбытѳм із вѳї.

Катаслывлїс Опрѳѳѳяс оїктын гѳрд јура Мігіпер. Став олѳмыс сылѳн вѳлі катласѳм. Бытѳѳкѳ гѳз јылѳ шѳрѳдыс шыркѳдѳм пощ. Лѳздѳра гача, пыш жѳндѳс дѳрѳма (Варлам плѳн лавкас кул мѳшѳкјасыс сылы мїчѳжыкѳѳ), олїс ѳтнѳсѳн јурпѳла керкаын. Мунѳ улїч кузѳ—чѳлаѳ вѳтѳчыны да нерѳны:

Сыктывкарын мїтїн Мѳј 1-ѳд лунѳ

—Гѳрд Мігіпер!..

—Кыдјур—пыч јур, зїк јѳј јур...

—Јурпѳла керка!

Ускѳдчылас чѳлаѳ вылѳ—савму-нѳны, вошѳны, некѳд оз сур. Мунын воѳѳ кутас—бара-нїн вѳтѳчыны.

Кычвїт арѳсѳз олїс Мігіпер да век вѳж кѳдыс кѳлі. Нїнѳм содты-ны нї бурмѳдны ез вермы. Выв визјас вѳчѳмѳн кѳсїс овмѳдчыны—ез арты. Колѳ-ѳд вѳвтѳ вердны, асѳѳ вердны-јуктавын, пастѳдны-кѳмѳдны—кыс выв визѳс вѳчны уна кадыс. Кык гѳжѳмѳз гурґысѳ да кујїм доѳ ежѳр шѳдны кутіс, а кѳсаѳн шѳныштчыны прѳмѳја некѳн. Сїјѳн-нѳ мѳс, алї ѳш визјан? Варлам плы тѳвбыд вѳлѳн казакаліс да даскык шѳјт чѳжїс думѳмсѳ. Чѳгітс-нїн—сѳшѳм озыр мортѳн лоїс, мѳј кѳѳ Варлам шїкѳд ортѳн лавка сувтѳд, а даскык шѳјтѳыд Варлам пї сѳтїс нѳлѳс, мукѳдѳсѳ ужѳзѳ бергѳдіс. Бѳвѳаныс-на кысѳѳ вѳлі. Јуртѳм пѳту-к мѳз гѳрґалїс, а тѳлк ез лѳ. Кычвїт арѳс тѳрѳм бѳрын-жѳ вѳтїс да Опрѳѳѳѳс вѳїс. Опрѳѳѳѳлы быт мун—сїзім чѳыдылы колѳ кытѳкѳѳ шоштыны. да-ї керка сылѳн ем, кѳ-ї јурпѳла да, сѳсѳа вѳв. Муніс дассї-ым арѳсѳн Опрѳѳѳѳс верѳсѳајѳ да воштїс асыс нїм—лої Мігіпер гѳ-тырѳн.

Јуґоїсны ныв кѳсајас, прѳтѳасїс јурѳї, вушїс чужѳм вылыс банјѳм пїрѳг сѳр. Јур сывыштны некѳр—прѳтјасѳн да комоқјасѳн јуроїјасыс ѳшалѳны. І лоїны оїктын кык сѳра-лантор: лѳз дѳра гача (вѳнѳчув гач), јѳжыд дѳра дѳрѳма (Опрѳѳѳѳ сѳрѳыс вѳїс шѳбдї сѳз дѳрѳм), куїч кїча, гѳрд јура Мігіпер да прѳтѳѳ јурѳїа Мігіпер гѳтыр. Јурпѳла керкалы мѳдпѳлыс ез кѳј, а картаын сартас кока вѳв дѳрѳд содїс јѳкмыл-кѳд мѳс да сїныш Прокѳ кулак ыжда бала—Опрѳѳѳѳн став прїданнѳјїс.

—Мїгіпер гѳтырыс јѳкмылсѳ бара-

нїн кыскѳ,—шмонїтѳны карта возјас-сан бабајас Мігіпер гѳтыр (абу-нїн Опрѳѳїнна) мѳс вылын.

Сїзі-ї колїны војас. Содѳм пыддї нїнѳм абуыс чїны пондїс. Мігіперѳс нуїсны војна вылѳ да ез і волы. Вѳвсѳ Варлам плы куїм доѳ туру-ныс лої сетны, куїм лун нѳшта ужавны кѳсїс-дај. А локтан арнас Варлам пї Опрѳѳѳѳлы вѳвсѳ вузалис нѳламын шѳјтыс.

Мїгіпер ез лѳ, а Мігіпер гѳтыр нїмыс Опрѳѳѳѳлы колїс ѳнѳ-на. Сїјѳн і талул Кыдјуроа Опрѳѳїннаѳн став јѳз дѳрїї шуїсны да нїмкѳд лої. Собраннѣ вывѳан мунѳм бѳрын водтѳч тајѳ мѳјѳна јурас берґалїс: „Ме—Кыдјуроа Опрѳѳїнна, ме—Кыд-јуроа Опрѳѳїнна“. Гажажык кажїт-чїс вѳж керкаыс, нїмкѳдґыка колїс вој, нѳбыд лоїс аслас немѳвѳїја волпасыс.

Асывнас Опрѳѳѳѳлы медвојдѳр мѳвп вылас уѳ колхозса јуралыслѳн тѳ-рѳтја шуѳмыс:

—Кыдјуроа Опрѳѳїнна...

Тѳрыт тајѳ кык кывїс јурас сѳшѳма пырїс, мѳј мѳдґын јѳвѳыс оз і мѳвпыштлы. Сѳмын тѳлул зон-нас јуралыслѳн шуѳмыс пѳлас жѳн-гыны кутіс:

—Кыдјуроа Опрѳѳїнна, те лоан скѳвїчаѳн...

І тајѳ зоннас кутіс кажїтчыны ыжыдґыкѳн војѳа кык кывѳыс, асыс вѳж нїмсѳ перѳѳмыс.

„Кызі і том дѳрїї—Опрѳѳїнна. Абу Мігіпер гѳтыр, нї абу Опрѳѳѳ, а Опрѳѳїнна Кыдјуроа, коды колхозыс сѳтїсны дѳзѳрїтны дасвїт мѳс,—мѳвпавны асыс кутіс.

А Опрѳѳѳѳлы олѳмас меддонаторнїс мѳс і вѳлі. Мед аслас омѳлїк Калу-шыс вѳлі, а век-жѳ јѳвртѳѳ сѳтыш-тїс, выїдї прѳґнїк лунїсѳ вѳлѳш-тїс-ї. Опрѳѳѳѳн і вѳжаланторнїс сїк-тас вѳлі кык-куїм мѳска олыс. Кажїт-чїс, мѳј кык мѳска олысѳ-кѳ воан—сѳсѳа нїнѳм оз і ков, сѳн-ї став

Мај 5-өд лунд Сыктыккарса култура керкаын печат лун куза торжественнөй заседанинь.

Герпас вылын: Президиум.

шудыс. Өд, Калушыс вөли куканас да кушдөм гажа лолб, пращниккоф. Вот, ескө... да кыттоз мөвпјаснад он волы, вөтын моз. Сјјөн і талуи нимкоф, пачын ломтысан пес моз-жө ырајал обдөмыс. Өд, нем өви мөс гөгөрын гөгралис, а өни лоө дасвіт гөгөрын.

Кушдөм-өд керкаыс і картаыс гаж-төйтчылис, кор мөскыс воэза воас кули. Уна сінва кістіс, сөмын сјјөс сылыс некөд ез ащыв. Уна сінва кістіс Өпрөсө і колхозө пыргіні. Өд, щк нінөм абунад абу-жө лөсөнд пырныд. Јвалөн вөв, плуг, вөлега, а Өпрөсөлөн—нінөм. Јанщм вөлі јөвоыс—сјјөн і медвоэ век уж вымө котөртис, медуна трудөсөн сылөн век каіс.

2

Кор Өпрөсө воіс скөт картаө—бөдсјасбө вөлі бурещ петөны мөсјас. Со—Макар гөтырлөн Герөдыс, со—Іван Өсалөн Сөдјурис, со—Семө Миш гөтырлөн Сөдпелыс,—ыддөд-лыны кутис Өпрөсө. Быдөныс мөс-јасбө төдө, а аслам мөс абу. Ез вөв-лы да-өд, щерт, абу. Көв век вичөны, а кулөм Калушыд оз пет. Мед бөрын петис Галө гөтырлөн Вічаныс.

„А мыјла Галө гөтыр?—ез кажітчы Өпрөсөлы гөтырјасөн мүкөдөс нимтөмыс.—Мөскыс смлөн Вічан, а көчәйкаыс Галө гөтыр. Мөскыслөн нымем, а Парө асөсыс нымсө воштөма. Мем-өд кушдөм нимкоф төртынад лоі, Өпрөсөиньащ шүисны-да. Абу Галө гөтыр, а Јогор Парө, Парасковја Жјжова.

Мөсјас бөрөва петисны Кладук, Јогор Парө да Петыр Наста.

—Воін Өпрөсөиньа? Мөс јуктаам лок, сөсөа уж сөтам—горөдіс Кладук.

Унаыс-нын Өпрөсө гөгөрвоіс кол-хозса карта гөгөр, пыщкас гөз-мөдыс пыралис-і, а талуија пырөм щк аслам сама.

Карта выл, муртса-на ештөдөма. Вөчөма нщ вылын.

—Шоныд тани мөсјасыды,—быд вуждөртгөн мөвпыштаыаис Өпрөсө.—Оз кынмыны. І јөвтө унщк сөтөны.

Уеі мөвпышлас аслам картаыс. Быд кер костөд төв пыщкө, шувалө, кујөдыд кын мукоф—черөн керавтөг оз шед. Мыјыкөк-өд Калушыслөн гөныс веот куза вөлі. Щыгыд да көзыдыд сөсөа і виісны.

Тани і кујөдөд ортсө петкөдөны, карта жошкыс пу, рыт і асыв весалөны. А өшыщјас щјрајөс, кор Өпрөсөлөн керка переводас щјра өшыныс абу.

Карта гөгөрын кујөд чукөрјас. Тувсовја шондөсөщ пөс, нащјас моз руалөны.

Мөс јуктааланыны воөм бөрын Кладук кутис виставаныны, мыј көв-мас вөчны Өпрөсөлы.

—Тенад кі улын лоө дасвіт мөс. Наныс колө лыстыны 50 літр јөв, сөкі бостан өтө трудөсөн: унщк-кө лыстан—трудөсөныд унщк-кө кајас, а ещажык-кө—чинас. Теныд кутасын сөтны мераөн көрым. Те сјјөс јук-лан мөсјасы. Быд мөслөн аслам норма. Бурщыка-кө дөщөритны мөс-јасбө кутан—најө унщк-і аысөтаныс, сщк-кө і теныд трудөсөныд унщк-кө воас. Өні мунам да те примітан мөсјас.

Тащі Кыдјурова Өпрөсөиньа лоі көчәинөн дасвіт мөс вылын.

І сөтисны Өпрөсөлы Макар гөтыр-лыс Герөдөс, Иван Өсалыс Сөддуксө да нөшта даскуім мөскөс. Мөсјас Герөдјасөн, Сөдјурјасөн, Калушјасөн,

гортаныс вөіны, а тани быдөныди асламыс ным. Иван Өсалөн Сөдјурис—Өвдөтөва, Макар гөтырлөн Герөдыс—Өксөиньа, Јогор Параслөн Вічаныс—Парасковја. Быдөныс нымсө пөв-тор вылө да мөсјурвоэз ласныс өшөдөма, а Өпрөсө оз куж лымдөмын. Відлалис пөвторјас—чукыл мукумјас, а код төдас, мыј гөжөма, немнас-кө кык рыт мөкбөзө вөтәліс да мөд кыкыс гортас вөлөдөны волісны.

—Мыј-нын микөф-сөмыслы велөд-өмөсыс,—шуас вөлі велөдөысјасы.

Төдтөма мөсјас вщдөлісны Өпрөсө вылө да бөр турун дөрө сунгы-өісны.

„Төдмасам! Первојтө-өд, щерт, төдтөмтасын. Кутчысанын-на кутам“.—мөвпалө Өпрөсө асылыс.

Ез і төдды луныс колны кутис. Велөдөс Кладукаыс көрым сөтавын, отсаліс карта весавны, рытлавылис мөсјасөс јуктавын бара летчөдіс, вщјөвчәнанын олыштіс—і гөртө му-ны лоі.

Нимкофа Өпрөсө гортас муіс. Ез вөсөг вичөны, сылыс, лым пыщкө вөјласөмыс. Көтө тыр ва лоі.

Бөстис сырјөс дора „Југыдлан“ ныга, көсјыс велөдөчытны да „Комі му озыр вөрөн“ кывјасө-жө і сувтіс. Төдө Өпрөсө, мыј сөтчө гөжөма, уна-ыс-нын сјјөс виставлісны, а буквајас јурас некыч оз колны, шырпјан моз котөртөны. Уеі мөвп вылас, мыј Кладук мөслөн ласныс щк жө тајө медвоэза буква көфнас гөжөма да јурас воіс: тајө, буракө, і „к“-ыд лоө. Пөмінө колхоз правлөсөны-ын-өд і тащөм шыпассан-жө гөжөма вывөсткајас“. Гөгыл-коф „о“ төдіс, а көймөд буква вылас дөзмис да водис.

—К о м і,—кујәгас-нын артавын кутис. Буракө „м“ сјјөс. „Ммм“. Лоө аскі вщдөдлыны, кыщі Көста Марін мөслөн ласныс гөжөма.

3

Мөдлуија асылыс ез-нө ло мукөд луија асывјаскоф. Сщк-жө шөнді асывывөсөн кутис кыпөдчыны, пач трубајасыс щын сурјајас кыпөдчыны, а Өпрөсөлы кушдөкө вылтор пырө пыщкас. Унаыс сөфмывалыс, вичөныс, өз-ө југды, а југдыс нарашөд дыр өз во. Мөвпөныс відлалис асөныс мөвпјасбө, донјалис кодө медуна лыстө.

„Парөлөн мөсјасыс лыстанадө вө-ліны“,—мөвп вылас воіс.

Арталіс щөщ, кыщі аслам Калу-шыс лыстываліс. Волө јурас, кыщі вөв вузалан вөл сылөн вөлыс і мөс-кыс шыщјәлісны. Вөлыс көкјывөмыс уеі, карта сөвен гөгөрөыс кујөдө

соис, а мөссө медбөрја турун чирјасон да кристарайон вердис. Уна кристарай секи лезисе турун јокмылјас ылаб, сојан нансө шөрион Калушыскөд јукис, вөсө вузалис, а мөстө ез оновт. Сіјон і донасыс-дона кулагис кажитчө Калушыс, бытгө аслас оломыс зоннас кулі, өвк шөг сомын колі.

„Кыз-нө, пөлино, трудофенчыс? Мөскыд-өд оз быдөн өтмында лытыны. Менам, гашкө, ставыс омблыстыс лоас, а мөдлөн—ставыс бур“.

Сиктын пачјасыс сурјјасон шынјас кайоны, а Опрөсө асыс пачсө ез ломты.

—Асја ідрасөм бөрвө вола да ломтышта,—аслыс шүис петіг мөзис.

Вөлі воз-на. Опрөсө воис скөвничјас оланіно да сен сомын стөрөжика Марпа ыждө ныргорон узө, ез і сөмы Опрөсө пырөм шыас. Мөд мортон локтис Иван Ода—ідрасыс.

—Те тај, Опрөсө, талун воц. Ен-на уедае, регыд-і теныд мустымас тајјө,—партукаег мөзис кутис кајты.

—Ме ог уна боетөм раді. Гөтис-ны-өд мөсјастө да бура најсө колө вичы.

—Бура-нын тан вичасын-да. Со-өд, ми локтис, а Кладукид узө-на, а мөсјасыд бакөны, көрым корөны. Прөста-өд куим куканыд ез кув.

—Көв-өд і оу мөскыдаөн кујимди кулі,—воча сувтис Опрөсө.—Тас со кујим өтлаыс кулі да тыдалө, а важон вел уналоң куканыд вөлі кулас да огө і төдлө.

Ез, буракө, кажитчы Опрөслөн воча сувтөмыс Иван Одалы. Клонөдчыны кутис ведрјасон, бысөдө Марпа садмыс.

„Мөстөг олыс морттө татчө көв мед өз-нын иншыны,—аслыс скөралө Ода.—На помыс бурыд өз-нын ло, өз-на матыстчыны унжык мөсјас дорас-да. Сіз-жө-өд локтөма да велөдны көсөј, бытгөкө прамөј морт“.

—Мы-нө та воцја?—өиссө кутис гудыны Марпа.

—Он-кө-өд воц лок Опрөсөјаслы трудофенчы еща каяс,—петіг мөзис шүис Ода.

—Мыңө талун Одаыс лобма? Век-на медбөрјаөн воылыас,—дүвүтчыны кутис Марпа.—Куцдөм пыш сылы талун пырөма? Со, буракө, і мукөдјас воины.

Нимкөдасө апрел төдысөа шонді ас југыднас, лым ежыв бөер ешкынөн чірдалө. Асывалон нимкөдыс пырө картај. Мөсјас і најө гөгрөвоны тулыстө. Јуны летчигөн ісалөны кушиңас, оз пырны картај гөж воцө, а кукаңаслөн, чанјиланбөмоз, кокјасныс бринјалөны. Бөжынысө торгөдөмөн котралөны карта гөгрө. Том вјрјайд корө вөрөм.

І мөдисны Опрөслөн лунјас вивүтны тувсовја моз-жө өдјө. Бытгөкөноис і шондөис петавлө медмы, сөмвын, Опрөслөы сіз-нын гажа лунјассө гажөдыштны. Кузжыкөс лунјас овлоны, кор мөвп ылаас волас Одалон медвоцја лун асывнас Опрөслөы кайтасөмыс. Секи забеднө лолө аслас вөылытөм шүд ылаө. Забеднө сіјөс, мыј нем оліс да некуцдөм шүд өз вөв. Оні со вөсег өлөмоаныс көсјис ужавны да секи шуасөны.

—Мед, колөкө, татчө ез индыны, шуас бөрвылас асыс.

Сөмын медым вештыны пуктөм наејасө, нөшта ылжыка кутас гөгрөвны мөсјас гөгрө, асыс немөн чөжоан мелалунос пуктыны налы. Мөсјас бытгө сіјөс гөгрөвоны, көши сертыс-нын төдөны сылыс локтөмсө. Первој Овдөтөв, сеоса Окөинна да на бөрас а мукөд кутисны унжык јөв сетны. Даскујим лыстыс мөс кутисны-нын сетны квајтымын літр. Нөшта лөкөс лоины оиңас Иван Одалөн.

„Чөстө уокөдчө, пуктисны скөвничјад-да. Менө небоо век өтдөртөн“,—лөкалө Опрөсө ылаө.

Сіјон і Опрөсө мөсјас дөрті лөкжыка вөсалө, мукөд дырјисө оз чыккыс, Опрөслөы лөс сіјөс вөчны. Öтчыд вөсег норасис Кладукы.

—Ладнө, ме сорнитә,—шүис Кладук,—а те ен пов сыыс. Сеоса те-над Опрөсө ем өвө лөктор—он куз јөв вајөмитө мөсјасыдыс лүкчика пасјанын. Талун те дөрө култарме-јөчөс ыста да заводит велөдчыны.

„Мыңыс і лөгалө ме ылаө Иван Одаыс?—мөвпалө асыс Опрөсө.—Ме сылы нинөм-на лөкөс ег вөчлы. Ме-өд ег тај ачым пукоы, мед, колөкө; сіјөс ез чөвтыны скөвничасыс. Буракө, ужалис—ез небоо чөвтыны. Мөмын тан кажитчө ужавныс, да-өд ог тон пышөймө пышјын“.

Унаыс думвылас уолө Калушыс, Мивөперыс, стая олөмыс. І медыжыд шөгөн аслас олөмыс кажитчө Калушыслөн кулом. Калушыскөд бытгө кулис і олөмыс зоннас. Оні мөсјас гөгрөвын гөгрөлигөн унаыс јурас волө мөвп: ок ескө, асалакө тајө ставыс. Ескөн ас керка помынө-кө тајө ставыс, ас картаынө-кө“.

Сөмын сек-жө ыжыджык мөвп воча сувтас да вөвтас воцјасө: „Гашкө, секи ставыс Калуш моз кулоны-да. Гашкө-і олөмыс абу Калушын-да. Вөлі тај вөв да Варлам пі гіднө каис, мөс—кулі да ылаөс лөбөдөмыс төдысө сузөдөмкөд-жө. Лөб-нын буракө кык баладнө нем коллавын“.

Шөгө уелө Опрөсө, кор став олөм тувсө кақтыштас, кык балаа олөмөз өмөдөчис! Вөлі Мивөпер, вөлі вөв, мөс, бала, а став тајө пысфөыс лоис кык бала.

—Көні шүдыс? Шайчө-өд кулан і гортјад кулігөн забеднө лөс ас олөмид ылаө,—медбөрөн шуас,—дај Калушыд-ө шүдыс?

Унатор јылыс мөвп кайлас, унакөд окота сорнитә. Шыадыс өтчыд Кладук динө та јылыс, сіјө велөдны кутис, а ез вөтавны. Унжыкыс кутис вөтыны собраннөјас ылаө, кывзыны сөс сорнитәјаслыс.

Опрөсө нем чөмыс чајтис, мыј быд мортлөн ем аслас горт, аслас керка-карта, мөс-вөв, ыж-бала, аслас ем-бур, көні мортлөн став шылыө мыла-лыс чүкөртөма. І ковмас-кө кытчөкө мөд мөстаө вөшјын—ставыс најө кутасны вөтчыны кузбөжөн. Дај став олөмөчөмјө тајөјас куз бөжөн вөтлө-обны. Сөцдөм бөжөн, кодөс некытчө некөр оз поц колны. І тајө бөжас мортыс ачыс ставнас: аслас ужнас, олөмнас, оамлуннас, айлулуннас да овны кужөмулуннас. Торјөд сіјө бөжө мортыс, морт колө поствөм көк код.

А оні кутис тыдовтчыны, мыј мортлөн олөмыс абу тајө бөжас, а кытчөкө мөдлаын. Тајө бөжыс вөсег кыскө вөлөм мөдәр. Оз лөз мунын сеткө, кытчө теныд колө, оз лөз овны асокөтөмыд, кызі теныд колө, кызі сөблөмындыд көсјан ескө овны. Нөмыд тајө бөжө вөзөм мөгыс і лөб мырөны-да, да, мырөны, пөс кит-ны, вын бертин, лыөбөм жүгөдлаын, сінва китны, кытчөз мукөдјас ташөм-жө бөжөн оз өвтыштны да улаыс суркнавын, кызі Опрөсөс суркна-лысны.

Сөкыд кажитчөліс Опрөслөы ставсө тајө кақтывын. І медым сіјө мөвпјас-өыс мөздыны, пыралаас Кладук динө, мукөд скөвничјас динө.

4

Медража кад скөвничјаслөн луншөр гөгрө. Мөсјасөс вердөма-јукта-лама, лытөма, вөсалама, асја јөв сдај төма. Рытјавылаөз мыкөдыра прөстөс. Тајө кадас оорнјас, венјас, ошјисөм да мөда мөд ылаө вөштаөбөм.

—Тенд Парө кымын літр лоі?

—Кызкөкјамыс. А тенд?

—Менам еща. Кызкөкјайт.

Тајө кадас мөсјасөс јона сушкөтөд-лылаө. Быд мөскөс кақтывалысны. Кодөс лөкөн, кодөс ошкөмөб—бы-дөналы мыкөмындаөн сурө.

—Еща? Менам кызкөкыс ылаө өз-на кайлы. А рытнад кызкыс мурт-са лолө,—нораөө Наостаөа.

—Лока, сізкө, вичан,—шыаөс Кладук.—Опрөслөн со талун-на комын кык літр.

—Сылаөн-өд мөсјасыс бурөс.

—Некуцдөм бур абу. Бура вөзө, сіјон і уца вајөны.

—Мөноім бара көв кызкөк вөз, тавыс

„КОМИ КОМСОМОЛ“ ГАЗЕТ DA „УДАРНИК“ ЖУРНАЛ

НУӦӦӦНЫ КОНКУРС

КОМСОМОЛ ЖЫЛЫГ МЕДБУР ОЧЕРК DA ВІГТ ВЫӦӦ

Очеркын, вiстын мед вӧлі петкӧдлӧма кыџи коми комсомол партiја веекӧдлӧм улын тышка-
еӧ кӧџажественно-полiтiческӧй мӧгжас олӧмӧ пӧртӧм вӧсна (вӧрлеџӧм-вӧркылӧдӧм вӧсна, колхозџас
da совхозџас котыртӧм da жонмӧдӧм вӧсна, скӧтвиџӧм бурмӧдӧм-паккӧдӧм вӧсна, культура кыпӧдӧм
вӧсна, сӧм мобилизуйтӧм вӧсна da c. в.).

Очеркын, вiстын мед вӧлі петкӧдлӧма, кыџи кӧџажественнӧй фронтџас вылып передовӧй ударник
—комсомолџас, ударнӧй, сквознӧй da хоарасчотнӧй бригадаџас тышкасӧны классӧвӧй врагџаскӧд, пӧртны
олӧмӧ Сталин жортасы историческӧй квайт индӧсӧ, тышкасӧны уж производительноост кыпӧдӧм вӧсна, пром-
финлаџас тыртӧм вӧсна, асдон чiнтӧм вӧсна, кыџи овладейтӧны марксистско-ленинскӧй теориябн, кыџи
беспартiйнӧй передовӧй том ударникџасӧс кыскӧны комсомолӧ.

Очерк, вiст мед вӧлі велӧдӧ комсомолџасӧс, беспартiйнӧй том жӧдӧс ужавны социалисти-
ческӧй уж методџасӧ да формаџасӧн, велӧдӧ тышкасӧны классӧвӧй врагџаскӧд da каяӧ агентџаскӧд,
мед вӧлі велӧдӧ тышкасӧны хоџажественнӧй полiтiческӧй мӧгжас олӧмӧ пӧртӧм вӧсна.

Медбур очерклы, вiстлы гонорарыс ӧпрiч лӧӧ сетома премiја. Лӧӧдӧсӧны ташӧм премiјаџас:

1 премiја—100 шаџт.

2 премiја—50 шаџт.

3 премiја—25 шаџт.

Ставыс 7 премiја.

Став бур очеркыс лӧӧ леџӧма „Коми комсомол“ газетын da „Ударник“ журналын. Быд мун-
тӧм очерк выӧдӧ гижысемы лӧӧ индӧма, мыџа очеркыс оз мун, лӧӧ индӧма кыџи гижны очеркџас, вiстџас
da кывбурџас. Очеркӧн ыџдаыс вермас лоны печатнӧй лист жынӧџ.

Конкурс выӧдӧ гижӧдџас ыставны срок Август 1-ӧд лун.

Кемсе-молџас! Ударникџас! Гижӧй ас уж жывеыд! Петкӧдлӧй асыныыд ужнытӧ, аснытӧ худо-
жества гижӧдын, тӧдмӧдӧй ас ужнаныыд вӧрлеџысџасӧс, вӧркылӧдысџасӧс, робчӧйџасӧс, колхозникџасӧс,
гӧл да шӧркӧддем олыс крестанаӧс.

Конкурс выӧдӧ гижӧдџас ысталӧй ташӧм адрес куџа (пӧџӧ маркатӧг): Сыктывкар, Вадорвыв ул-
iч, 38. „Ударник“ журнал. Конкурс выӧдӧ.

КОМИССIЈА

РЕДАКЦИЈАСАӦ

Техническӧй помкаџас вӧсна таяӧ № ле-
џӧмыс жона сормiс даџ лӧӧ леџӧма серпас-
џастӧг (цинкография ез ужав). Редакция возӧ
выӧдӧ жона кутас тышкасны журнал кадын
леџӧм вӧсна, i жонжыка кутас серпасавны.

„УДАРНИК“ журналӧн редакция.

Редколлегия:

ПОПОВ, Н. П.
ОБОТУРОВ, И. И.
ИЗЮРОВ, И. В.
ПОПОВ, Ф. Ф.
РОЧЕВ, А. Г.

Отв. редактор Н. П. ПОПОВ.

29037

НЖК Коми
1-1

С У З Ö Д Ö Ј

ПРОЛЕТАРСКÖЈ ЛІТЕРАТУРА
КОМИ ЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕҢОНЫ ВКП (б) ОК-лән КУЛТПРОП да
КОМИ ОБЛАСТУВСА СÖВЕТСКÖЈ
ПИСАҢЕЛЈАС СОЈУЗЛÖН ОРГКОМІТЕТ
ПЕТО БЫД ТÖЛЫГЫН КЫКЫС

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Војвын крајын да СССР-ын социализм стрөйтөм, төдиөдө пролетарскөј роч да коми художествоа літератураән, тышкаоё классөвөј врајаскөд да најө агентјаскөд партия генералнөј тујвз вöсна, нуөдө кос партия натсiоналнөј полiтикаыс кежаобмкөд, великодержавнөј шовинизмкөд да меставывса натсiонализмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да быдтө том выл гiжыясөс „УДАРНІК“-ын печатајтөбны вiстјас, кывбурјас, очеркјас пролетарскөј коми гiжыяслөн.

Быд ударниклы, вөрлөзмөлы, колхозниклы колө сузөдны „УДАРНІК“ дај гiжны сетчө асланыс, кызi тышкаоёны најө асланыс участканыс промфинплан тыртөм вöсна, социалистическөј строiтельство вöсна.

С У З Ö Д А Н Д О Н:

1 тöлыс кежлө—30 ур	6 тöлыс кежлө—1 ш. 80 ур
3 тöлыс кежлө—90 ур	12 тöлыс кежлө—3 ш. 60 ур

Сузөдны почө быд поштөвөј отделеннөыс.

